

PYHÄ EKUMEENINEN
VATIKAANIN II
KIRKOLLISKOKOUS

Toinen osa

JULISTUKSET JA DEKREETIT

Alunperin nämä asiakirjat ovat ilmestyneet
Acta Apostolicae Sedis -sarjassa:

Gravissimum educationis: Vol. LVIII, 1966, n:o 10

Nostra aetate: Vol. LVIII, 1966, n:o 10

Dignitatis humanae: Vol. LVIII, 1966, n:o 14

Ad gentes: Vol. LVIII, 1966, n:o 14

Presbyterorum ordinis: Vol. LVIII, 1966, n:o 14

Apostolicam actuositatem: Vol. LVIII, 1966, n:o 12

Optatam totius: Vol. LVIII, 1966, n:o 10

Perfectae caritatis: Vol. LVIII, 1966, n:o 10

Christus Dominus: Vol. LVIII, 1966, n:o 10

Unitatis redintegratio: Vol. LVII, 1965, n:o 1

Orientalium ecclesiarum: Vol. LVII, 1965, n:o 1

Inter mirifica: Vol. LVI, 1964, n:o 3

*Rakenneluettelossa mainitut otsikot ovat asiakirjaa valmistelleen
komission laatimat, mutta eivät kuulu lopulliseen tekstiin. Ne on otettu
mukaan asiakirjan ymmärtämisen helpottamiseksi.*

Pyhä ekumeeninen

Vatikaanin II kirkolliskokous

Toinen osa: **Julistukset ja dekreetit**

Suomenkielinen laitos:

Copyright © 2013 Katolinen tiedotuskeskus, Pyhän Henrikin aukio

1 B, 00140 Helsinki. Sähköposti: info@katolinen.fi. Kannen kuva:

SIR.

Tämä teos sisältää tarkistetut laitokset aiemmin yksittäin
julkaistuista asiakirjoista sekä kolme ennen julkaisematonta
suomennosta. Ensimmäinen painos.

Otavan Kirjapaino Oy, Keuruu 2013.

ISBN-13: 978-952-9627-84-4.

**Piispa Paavali
Jumalan palvelijain palvelija
yhdessä pyhän kirkolliskokouksen isien kanssa
asian ainaiseksi muistamiseksi**

Dekreetti

ORIENTALIUM ECCLESiarUM

idän katolisista kirkoista

DEKREETIN RAKENNE

JOHDANTO

1.

OSAKIRKOT ELI RIITUKSET

2. Riitusten moninaisuus ei vahingota ykseyttä
3. Eri riituksia arvostetaan yhtä paljon
4. Eri riituksia tutkitaan huolellisesti

IDÄN KIRKKOJEN HENGELLISEN PERINNÖN SÄILYTTÄMINEN

5. Idän kirkkojen kunnioitettavuus
6. Muutoksia ei saa tehdä sattumanvaraisesti

IDÄN PATRIARKAT

7. Patriarkaattit
- 8.
9. Idän patriarkoille osoitettava erityinen kunnioitus
10. Uusien patriarkaattien perustaminen
- 11.

SAKRAMENTTIJÄRJESTYS

12. Vanhan sakramenttijärjestyksen vahvistaminen
13. Vahvistuksen sakramentin toimittaminen
- 14.
15. Sunnuntaivelvollisuus
16. Ripin kuuntelemisen valtuuden laajentaminen

17. Vihkimyksen sakramentti
18. Seka-avioliittojen vieron kanoninen muoto

JUMALALLINEN KULTTI

19. Juhlapäivät
20. Pääsiäisen viettäminen
21. Pyhäpäivien seuraaminen
22. Kirkon hetkipalvelus
23. Liturgian kieli

SUHTEET EROSSA OLEVIEN KIRKKOJEN VELJIIN

24. Ykseyden edistäminen idän erossa olevien veljien kanssa
- 25.
26. Jumalanpalvelusyhteiden periaatteet
27. Jumalanpalvelusyhteiden pastoraalinen soveltaminen
- 28.
- 29.

PÄÄTÖS

- 30.

JOHDANTO

1. Katolinen Kirkko pitää suuressa arvossa idän kirkkojen instituutioita, liturgisia riittejä, kirkollisia traditioita ja kristillisen elämän vakiintunutta järjestystä. Ne ovat todellakin kuuluisia kunnianarvoisesta iästään ja niistä loistaa kirkkaana apostoleilta kirkkoisien kautta periytynyt traditio,[1] joka on osa Jumalan ilmoittamaa ja jakamatonta yleismaailmallisen Kirkon perintöä. Kantaessaan huolta idän kirkoista, jotka ovat tämän tradition eläviä todistajia, ja toivoessaan, että ne kukoistaisivat ja täyttäsivät niille uskotun tehtävän uudella apostolisella voimalla, tämä pyhä ekumeeninen kirkolliskokous on koko yleismaailmallista Kirkkoa koskevien asioiden lisäksi päättänyt säätää muutamia näitä Kirkkoja koskevia periaatteita ja jättää loput idän synodien ja Apostolisen istuimen huoledittaviksi.

OSAKIRKOT ELI RIITUKSET

2. Pyhä katolinen Kirkko eli Kristuksen mystinen ruumis muodostuu uskovista, jotka liittyvät elimellisesti toisiinsa Pyhässä Hengessä saman uskon, samojen sakramenttien ja saman hallinnon välityksellä ja jotka yhdistyessään erilaisiksi hierarkkisesti järjestyneiksi ryhmitymiksi muodostavat osakirkkoja eli riituksia. Näiden välillä vallitsee sellainen ihmeellinen yhteys, että Kirkossa esiintyvä moninaisuus ei suinkaan vahingoita sen ykseyttä, vaan pikemminkin ilmaisee sitä. Katolisella Kirkollahan on se periaate, että kunkin osakirkon eli riituksen perinteiden tulee säilyä eheinä ja puhtaina, ja samaten se tahtoo sovittaa oman elintapansa eri aikojen ja paikkojen vaatimusten mukaiseksi.[2]

3. Tällaiset osakirkot, niin idässä kuin lännessä, eroavat tosin toisistaan jossain määrin niin sanotuilta riituksiltaan, eli liturgialtaan, kirkolliselta lainsäädännöltään ja hengelliseltä perinnöltään, mutta ne on kuitenkin yhtäläisesti uskottu Rooman piispan kaitsevan hallinnon alaisiksi, koska tämä pyhän Pietarin seuraajana on Jumalan tahdosta koko Kirkon johdossa. Näin ollen ne kaikki ovat samanarvoisia keskenään, niin ettei mikään niistä ole riituksensa ansios- ta toisten yläpuolella. Ne nauttivat myös samoja oikeuksia ja ovat samojen velvoitusten alaisia siinäkin, mikä koskee evankeliumin saarnaamista Rooman piispan ohjauksessa koko maailmalle (Mark. 16:15).

4. Kaikkialla maailmassa tulee siis huolehtia kaikkien osakirkkojen jatkuvasta olemassaolosta ja kasvusta. Sen vuoksi on perustettava seurakuntia ja oma hierarkia sine, missä kristittyjen hengellinen hyvinvointi sitä vaatii. Eri osakirkkojen hierarkkien, joilla on hallintovalta samalla alueella, tulee kuitenkin kokoontumalla säännöllisesti toistuviin yhteisiin neuvotteluihin pyrkiä edistämään näiden kirkkojen toiminnan yhdenmukaisuutta ja yhteisvoimin tukemaan niiden yhteisiä ponnisteluja. Siten he edistävät paremmin uskonnollista hyvinvointia ja suojelevat tehokkaammin papiston elämän säännönmukaisuutta.[3]

Kaikkien pappien ja pappissäätöön valmistautuvien on saatava perusteellista opetusta riituksista ja varsinkin riitustenvälisiä käytännöllisiä periaatteita koskevissa kysymyksissä. Myös maallikoille tulee katekeettisessä opetuksessa tehdä selkoa riituksista ja niiden säännöistä. Lopulta jokaisen katolilaisen sekä niiden kastettujen kristittyjen, jotka jostakin ei-katolisesta kirkosta tai yhteisöstä tulevat katolisen Kirkon täyteen yhteyteen, pitää kaikkialla maailmassa säilyttää oma riituksensa, vaalia sitä ja noudattaa sitä mahdollisuuksien mukaan.[4] Henkilöitä, yhteisöjä ja paikkakuntia koskevissa erikoistapauksissa on oikeus kääntyä Apostolisen istuimen puoleen, joka kirkkojenvälisten suhteiden ylimpänä tuomarina joko itse tai muiden auktoriteettien välityksellä tulee hoitamaan asian ekumeenisessa hengessä antaen asianmukaisia ohjeita, määräyksiä ja käskyjä.

IDÄN KIRKKOJEN HENGELLISEN PERINNÖN SÄILYTTÄMINEN

5. Historia, perinteet ja monet kirkolliset instituutiot todistavat erittäin selvästi, miten suuresti idän kirkot ovat ansioituneet yleismaailmallisen Kirkon suhteen.[5] Siksi pyhä kirkolliskokous ei ainoastaan osoita tälle kirkolliselle ja hengelliselle perinnölle ansaittua kunnioitusta ja oikeudenmukaista kiitosta, vaan pitää sitä myös järkähtämättömästi Kristuksen yleismaailmallisen Kirkon perintönä. Sen vuoksi kirkolliskokous julistaa juhlallisesti, että idän yhtä hyvin kuin lännenkin kirkoilla on täysi oikeus ja velvollisuus hallita itseään omien lakiansa mukaisesti, koska nämä ovat suositeltavia kunnioitettavan ikänsä takia, soveltuvat paremmin näiden uskovien elintapaan ja näyttävät sopivammilta edistämään sielujen parasta.

6. Kaikki idän kristityt tietäkööt ja olkoot vakuuttuneita siitä, että he saavat ja heidän tulee aina säilyttää lailliset liturgiset riitüksensä ja lainsäädäntönsä ja että niihin voidaan tehdä muutoksia vain niiden oman sisäisen kehityksen edistämiseksi. Näitä kaikkia siis idän kristittyjen itsensä tulee noudattaa erittäin uskollisesti. Heidän on koetettava yhä paremmin perehtyä näihin asioihin ja yhä täydellisemmin soveltaa niitä käytäntöön, ja jos he henkilöiden tai ajan olosuhteiden vuoksi ovat niistä aiheetomasti luopuneet, heidän on yritettävä palata esi-isien perinteisiin. Niiden, jotka virkansa tai apostolisen tehtävänsä johdosta joutuvat usein tekemisiin idän kirkkojen

tai niihin kuuluvien uskovien kanssa, on perusteellisesti ja tehtävänsä tärkeyttä vastaavasti opittava tuntemaan ja vaalimaan idän kristittyjen riituksia, lainsäädäntöä, oppia, historiaa ja luonteenlaatua.[6] Latinalaiseen riitukseen kuuluvia sääntökuntia ja yhteisöjä, jotka työskentelevät idässä tai idän uskovien keskuudessa, kehoitetaan vakavasti, aina mahdollisuuksien mukaan, perustamaan itäistä riitusta noudattavia taloja tai vieläpä järjestönsä provinsseja, jotta heidän apostolinen työnsä tehostuisi.[7]

IDÄN PATRIARKAT

7. Varhaisimmista ajoista lähtien patriarkaateilla on ollut Kirkossa vakiintunut asema, jonka jo ensimmäiset ekumeeniset kirkolliskokoukset ovat tunnustaneet.[8] Idän patriarkan arvonimi kuuluu piispalle, jolla on hallintovalta kaikkiin oman alueensa tai riituksensa piispoihin, metropoliitat mukaanluettuina, sekä papistoon ja kansaan nähden, lain määräysten mukaisesti ja ottaen huomioon Rooman piispan primaatin.[9] Jos jokin tietyn riituksen hierarki nimitetään patriarkaattinsa rajojen ulkopuolelle, hän kuuluu edelleen saman riituksen patriarkaatin hierarkiaan.

8. Vaikka idän kirkkojen patriarkaattit ovatkin syntyneet eri aikoina, ne ovat kaikki patriarkaalisen asemansa johdosta samanarvoisia, mutta noudattavat laillisesti vahvistettua keskinäistä kunniajärjestystä.[10]

9. Kirkon ikivanhan tavan mukaan tulee idän kirkkojen patriarkoille osoittaa erityistä kunnioitusta, koska kukin heistä toimii patriarkaattinsa isänä ja päänä. Siksi tämä pyhä kirkolliskokous säätää, että heille tulee palauttaa oikeutensa ja privilegionsa kunkin kirkon vanhojen perinteiden ja ekumeenisten kirkolliskokousten päätösten mukaisesti.[11] Nämä oikeudet ja privilegiot ovat samat, jotka vallitsivat siihen aikaan, kun idän ja lännen kirkot olivat yhtä; kuitenkin niitä tulee jossain määrin mukauttaa nykyajan olosuhteisiin.

Patriarkat yhdessä synodiensa kanssa muodostavat ylimmän auktoriteetin kaikissa patriarkaattia koskevissa asioissa, joihin kuuluu myös oikeus perustaa uusia eparkioita ja nimittää oman riituksensa piispoja patriarkaatin rajojen sisäpuolelle. Rooman piispalle jää kuitenkin luovuttamaton oikeus puuttua asioihin yksittäisissä tapauksissa.

10. Se mitä edellä on sanottu patriarkoista, pitää paikkansa lain mukaan myös ylempistä arkkipiispoista, jotka hallitsevat jotakin osakirkkoa eli riitusta kokonaisuudessaan.[12]

11. Koska patriarkan virka on idän kirkkojen perinteinen hallintomuoto, pyhä ekumeeninen kirkolliskokous toivoo hartaasti, että sinne, missä tarvetta ilmenee, perustettaisiin uusia patriarkaatteja. Näiden perustamisoikeus varataan ekumeeniselle kirkolliskokoukselle tai Rooman piispalle.[13]

SAKRAMENTTIJÄRJESTYS

12. Pyhä ekumeeninen kirkolliskokous vahvistaa ja hyväksyy idän kirkoissa vallitsevan vanhan sakramenttijärjestyksen samoin kuin sakramenttien viettämiseen ja toimittamiseen liittyvän käytännön sekä toivoo hartaasti, että se, mikäli tarpeellista, uudelleen otettaisiin käyttöön.

13. Mitä tulee vahvistuksen sakramentin toimittajaan, on idän kristittyjen keskuudessa ikivanhoista ajoista saakka voimassa ollut käytäntö palautettava täysin ennalleen. Näin ollen papit voivat pätevästi toimittaa tämän sakramentin käyttäen patriarkan tai piispan vihkimää krismaa.[14]

14. Kaikki idän kirkkojen papit voivat pätevästi toimittaa vahvistuksen sakramentin joko kasteen yhteydessä tai erikseen kaikille uskoville riitukseen katsomatta, latinalainen mukaanluettuna. Mitä luvallisuuteen tulee, on noudatettava sekä yleisen että paikallisen lain määräyksiä.[15] Samoin voivat latinalaisen riituksen papit, jotka ovat saaneet valtuudet tämän sakramentin toimittamiseen, suorittaa sen myös idän kirkkojen uskoville ilman että siitä olisi seurauksia heidän kuulumiselleen kyseiseen riitukseen. Luvallisuuteen nähden tulee tällöinkin noudattaa yleisen ja paikallisen lain määräyksiä.[16]

15. Uskovilla on velvollisuus sunnuntaisin ja pyhäpäivinä osallistua jumalalliseen liturgiaan tai, oman riituksensa

sääntöjen tai käytännön mukaisesti, Kirkon hetkipalvelukseen.[17] Jotta uskovat voisivat helpommin täyttää tämän velvollisuuden, säädetään se ajanjakso, jonka kuluessa tätä käskyä tulee noudattaa, ulottumaan aattoillan vesperistä sunnuntai- tai pyhäpäivän loppuun.[18] Uskovia kehoitetaan hartaasti ottamaan vastaan pyhä eukaristia näinä päivinä, mutta myös useammin, vieläpä joka päivä.[19]

16. Milloin seudulla tai muulla alueella asuu sekaisin eri osakirkkoihin kuuluvia uskovia, ripin kuuntelemisen valtuus, jonka minkä tahansa riituksen papit asianmukaisesti ja ilman rajoituksia ovat saaneet omalta hierarkiltaan, ulotetaan käsittämään valtuuden antajan koko alue sekä kaikki sillä sijaitsevat paikat ja kaikkiin riituksiin kuuluvat uskovat, ellei paikallinen hierarkki ole sitä nimenomaan kieltänyt oman riituksensa kulttipaikkojen kohdalta.[20]

17. Jotta idän kirkoissa pappeuden sakramenttiin liit-tyvä vanha käytäntö elpyisi uudelleen, tämä pyhä kirkolliskokous toivoo hartaasti, että pysyvä diakonaatti perustettaisiin jälleen kaikkialle, missä se on joutunut pois käytöstä.[21] Alidiakonaatista ja alemmista vihkimyksistä sekä niihin kuuluvista oikeuksista ja velvollisuuksista taas päättäkään kunkin osakirkon lakiasäätävä auktoriteetti.[22]

18. Idän katolilaisten ja idän ei-katolisten kristittyjen välisten pätemättömien avioliittojen estämiseksi, avioliiton kestävyuden ja pyhyiden sekä kotirauhan edistämiseksi pyhä kirkolliskokous säätää, että vihkimisen kanoninen muoto on välttämätön ainoastaan näiden avioliittojen luvallisuuteen nähden; niiden pätevyyyteen riittää vihityn kirkonpalvelijan läsnäolo, edellyttäen että lakia muilta kohdiltaan noudatetaan.[23]

JUMALALLINEN KULTTI

19. Oikeus määrätä uusia, kaikille idän kirkoille yhteisiä juhlapäiviä sekä siirtää tai peruuttaa entisiä kuuluu tästä lähtien yksinomaan ekumeeniselle kirkolliskokoukselle tai Apostoliselle istuimelle. Yksittäisiä osakirkkoja koskevien juhlapäivien määrääminen, siirtäminen tai peruuttaminen taas kuuluu Apostolisen istuimen ohella myös patriarkkojen tai arkkipiispojen synodeille. Tällöin tulee kuitenkin ottaa huomioon alue kokonaisuudessaan sekä muut osakirkot.[24]

20. Siihen saakka, kunnes päästään toivottuun, kaikkien kristittyjen väliseen sopimukseen pääsiäisen viettämisen yhteisestä ajankohdasta, jätetään samalla alueella tai samassa maassa elävien kristittyjen ykseyden edistämiseksi patriarkkojen tai ylimpien paikallisten auktoriteettien huoleksi sopia pääsiäisjuhlan viettämisestä samana sunnuntaina.[25] Tämä sopimus heidän tulee tehdä yksimielisesti ja neuvotellen asianomaisten kanssa.

21. Yksityiset uskovat, jotka oleskelevat oman riituksen seudun tai alueen ulkopuolella, voivat täysin mukautua olinpaikkansa käytäntöön pyhäpäiviä koskevan lain suhteen. Sellaisissa perheissä, joiden jäsenet kuuluvat eri riitukseen, on lupa noudattaa tätä lakia seuraamalla yhtä ainoata riitusta.[26]

22. Idän kirkkojen papit ja sääntökuntien jäsenet noudattakoot oman kirkkojärjestyksensä sääntöjä ja perinteitä viettäessään Kirkon hetkipalvelusta, jota kaikissa idän kirkoissa on ikivanhoista ajoista saakka pidetty suuressa arvossa.[27] Noudattakoot uskovatkin isiensä esimerkkiä osallistumalla hartaina hetkipalvelukseen silloin, kun heillä on siihen tilaisuus.

23. Patriarkalle ja hänen synodilleen tai kunkin kirkon ylimmälle auktoriteetille ja sen hierarkkien neuvostolle kuuluu oikeus määrätä, mitä kieltä pyhissä liturgisissa toimituksissa käytetään. Näillä on myös oikeus, annettuaan asiasta selostuksen Apostoliselle istuimelle, hyväksyä kansankielelle tehdyt tekstikäännökset.[28]

SUHTEET EROSSA OLEVIEN KIRKKOJEN VELJIIN

24. Idän kirkoilla, jotka ovat yhteydessä Rooman Apostolisen istuimen kanssa, on erityisenä tehtävänä edistää kaikkien kristittyjen, mutta varsinkin idän kristittyjen, välistä ykseyttä niiden periaatteiden mukaisesti, jotka on esitetty tämän kirkolliskokouksen dekreetissä "Unitatis redintegratio". Tämä heidän tulee tehdä ennen kaikkea rukouksella sekä esikuvallisella elämällä, kunnioittamalla uskollisesti vanhoja idän perinteitä, tutustumalla paremmin toinen toisiinsa sekä yhteistyöllä ja arvostamalla veljellisesti ihmisiä ja asioita.[29]

25. Erossa olevilta idän kristityiltä, jotka Pyhän Hengen armon vaikutuksesta liittyvät katoliseen yhteyteen, älköön vaadittako enempää kuin se, minkä yksinkertainen katolinen uskontunnustus vaatii. Ja koska heidän keskuudessaan on säilynyt pätevä pappeus, saavat idän kirkkojen papit, jotka tulevat katoliseen yhteyteen, harjoittaa edelleen papin virkaa niiden sääntöjen mukaisesti, jotka pätevä auktoriteetti on vahvistanut.[30]

26. Sellainen jumalanpalvelusyhteys erossa olevien veljien kanssa, joka loukkaa Kirkon ykseyttä tai merkitsee harhaopin ilmeistä tunnustamista tai sisältää uskota luopumisen, pahennuksen tai välinpitämättömyyden vaaran, on jumalallisen lain nojalla kielletty.[31] Pastoraalinen käytäntö osoittaa kuitenkin selvästi, että itäisiin veljiimme nähden voidaan ja tulee ottaa huomioon erilaisia

henkilökohtaisia seikkoja, jotka eivät vahingoita Kirkon yhtenäisyyttä ja joihin ei liity vältettäviä vaaroja, vaan jotka ovat sielujen pelastustarpeen ja niiden hengellisen hyvinvoinnin vaatimia. Niinpä katolinen Kirkko on ottanut huomioon ajan, paikan ja henkilöiden olosuhteet ja käyttänyt usein lievempää menettelytapaa. Samoin se tekee vieläkin sallimalla osallistumisen sakramentteihin ja muihin pyhiin toimituksiin ja asioihin, tarjoten siten kaikille pelastuksen välineet sekä antaen todistuksen kristittyjen keskinäisestä rakkaudesta. Pitäen tämän mielessään, ”jotta emme tuomiomme ankaruuden vuoksi olisi esteenä niille, jotka etsivät pelastusta,”[32] ja edistääkseen paremmin ykseyttä meistä erossa olevien idän kirkkojen kanssa pyhä kirkolliskokous on vahvistanut seuraavat toimintaohjeet:

27. Edellämainittujen periaatteiden mukaisesti voidaan parannuksen, eukaristian ja sairaiden voitelun sakramentit toimittaa idän kristityille, jotka vilpittömässä uskossa elävät erossa katolisesta Kirkosta, jos he omasta halustaan niitä pyytävät ja ovat oikein asennoituneita. Samoin myös katolilaisilla on lupa pyytää nämä sakramentit sellaisilta ei-katolisilta papeilta, joiden kirkossa on pätevät sakramentit, aina silloin kun tämä välttämättömyyden tai todellisen hengellisen hyödyn vuoksi on suositeltavaa ja kun katolisen papin tavoittaminen on fyysisesti tai moraalisesti mahdotonta.[33]

28. Samojen periaatteiden mukaisesti sallitaan edelleen katolilaisten ja idän erossa olevien veljien pätevästä syystä osallistua toistensa pyhiin toimituksiin sekä käyttää yhteisesti pyhiä esineitä ja paikkoja.[34]

29. Nämä lievemmat ohjeet katolilaisten ja idän erossa olevien veljien osallistumisesta toistensa jumalanpalveluksiin uskotaan paikallisten hierarkkien valvontaan ja hallintaan. Näiden tulee, neuvoteltuaan asiasta keskenään

ja tarvittaessa myös kuultuaan erossa olevien kirkkojen hierarkkeja, ohjata tätä kristittyjen kanssakäymistä sopivilla ja tehokkailla määräyksillä ja säännöillä.

PÄÄTÖS

30. Pyhä kirkolliskokous iloitsee suuresti idän ja lännen katolisten kirkkojen hedelmällisestä ja innokkaasta yhteistyöstä sekä julistaa samalla, että kaikki nämä lainkohdat on säädetty nykyisiä olosuhteita silmällä pitäen, kunnes katolinen Kirkko ja idän erossa olevat kirkot ovat päässeet täydelliseen ykseyteen.

Siihen saakka kehotamme kuitenkin hartaasti kaikkia kristittyjä, itäisiä samoin kuin läntisiä, palavasti ja herkeämättä ja vieläpä joka päivä rukoilemaan Jumalaa, että kaikkein pyhimmän Jumalansynnyttäjän avulla kaikki liittyisivät yhteen. He rukoilkoot myös, että lohduttajan Pyhän Hengen yltäkylläinen voima ja lohdutus täyttäisi ne monet eri kirkkojen kristityt, jotka elävät kärsimyksessä ja ahdistuksessa Kristuksen nimen horjumattoman tunnus-tamisen tähden. Rakastakaamme kaikki toisiamme veljellisellä rakkaudella, kilpaillen keskenämme toinen toisemme kunnioittamisessa (Room. 12:10).

Tämän dekreetin kokonaisuudessaan ja yksityiskohdissaan ovat kirkolliskokouksen isät hyväksyneet. Ja sen apostolisen vallan nojalla, jonka olemme saanut Kristukselta, me yhdessä kirkolliskokouksen isien kanssa hyväksymme, vahvistamme ja säädamme niin Pyhässä Hengessä ja määräämme, että Jumalan kunniaksi julistetaan sitä, minkä kirkolliskokous on säätänyt.

Roomassa, pyhän Pietarin istuimen luona,
marraskuun 21. päivänä 1964.

Minä Paavali, katolisen Kirkon piispa

(kirkolliskokouksen isien allekirjoitukset)

VIITTEET

- 1 Leo XIII, apostolinen kirje *Orientalium dignitas*, 30.11.1894: *Leonis XIII Acta*, XIV, 201-202.
- 2 Leo IX, kirje *In terra pax*, 1053: "Ut enim"; Innocentius III, Lateraanin IV kirkolliskokous, 1215, luku IV: "*Licet Graecos*"; kirje *Inter quator*, 2.8.1206: "*Postulasti postmodum*"; Innocentius IV, kirje *Cum de cetero*, 27.8.1247; kirje *Sub catholicae*, 6.3.1254, johdanto; Nicolaus III, instruktio *Istud est memoriale*, 9.10.1278; Leo X, apostolinen kirje *Accepimus nuper*, 18.5.1521; Paavali III, apostolinen kirje *Dudum*, 23.12.1534; Pius IV, konstituutio *Romanus Pontifex*, 16.2.1564, § 5; Clemens VIII, konstituutio *Magnus Dominus*, 23.12.1595, § 10; Paavali V, konstituutio *Solet circumspecta*, 10.12.1615, § 3; Benedictus XIV, kiertokirje *Demandatam*, 24.12.1743, § 3; kiertokirje *Allatae sunt*, 26.6.1755, § 3, 6-19, 32; Pius VI, kiertokirje *Catholicae communionis*, 24.5.1787; Pius IX, kirje *In suprema*, 6.1.1884, § 3; apostolinen kirje *Ecclesiam Christi*, 26.11.1853; konstituutio *Romani Pontificis*, 6.1.1862; Leo XIII, apostolinen kirje *Praeclara*, 20.6.1894, 7; apostolinen kirje *Orientalium dignitas*, 30.11.1894, johdanto; jne.
- 3 Pius XII, *motu proprio Cleri sanctitati*, 2.6.1957, can. 4.
- 4 Pius XII, *motu proprio Cleri sanctitati*, 2.6.1957, can. 8: "*sine licentia Sedis Apostolicae*", menneiden vuosisatojen käytännön seuraamisesta; myös kastetuista ei-katolilaisista can. 11.: "*ritum quem maluerint amplecti possunt*" (he saavat noudattaa haluamaansa riitusta); tekstissä esitetään positiivisella tavalla kehoitus riituksen noudattamiseen kaikille ja kaikkialla.
- 5 Vrt. Leo XIII, apostolinen kirje *Orientalium dignitas*, 30.11.1894; apostolinen kirje *Praeclara gratulationis*, 20.6.1894, sekä viitteessä 2 mainitut asiakirjat.

- 6 Vrt. Benedictus XV, motu proprio *Orientis catholici*, 15.10.1917; Pius XI, kiertokirje *Rerum Orientalium*, 8.9.1928; jne.
- 7 Katolisen kirkon käytäntö Pius XI:n, Pius XII:n ja Johannes XXIII:n aikana tarjoaa runsaan todistusaineiston tämän seikan puolesta.
- 8 Vrt. Nikaian I kirkolliskokous, can 6; Konstantinopolin I kirkolliskokous, can. 2 ja 3; Khalkedonin kirkolliskokous, can. 28; can. 9; Konstantinopolin IV kirkolliskokous, can. 17; can. 21; Lateraanin IV kirkolliskokous, can. 5; can. 30; Firenzen kirkolliskokous, dekreetti kreikkalaisista; jne.
- 9 Vrt. Nikaian I kirkolliskokous, can. 6; Konstantinopolin I kirkolliskokous, can. 3; Konstantinopolin IV kirkolliskokous, can. 17; Pius XII, motu proprio *Cleri sanctitati*, can. 216, § 2, 11.
- 10 Ekumeenisissa kirkolliskokouksissa: Nikaia I, can. 6; Konstantinopoli I, can. 3; Konstantinopoli IV, can. 21; Lateraani IV, can. 5; Firenze, dekreetti kreikkalaisista, 6.7.1439, § 9. Vrt. Pius XII, motu proprio *Cleri sanctitati*, 2.6.1957, can. 219, jne.
- 11 Vrt. yllä viite 8.
- 12 Vrt. Efeson kirkolliskokous, can. 8; Clemens XII, *Decretum Romanum Pontificem*, 23.2.1596; Pius VII, apostolinen kirje *In universalis Ecclesiae*, 22.2.1807; Pius XII, motu proprio *Cleri sanctitati*, 2.6.1957, can. 324-339; Karthagon synodi 419, can. 17.
- 13 Karthagon synodi 419, can. 17 ja 57; Khalkedon 451, can. 12; Innocentius I, kirje *Et onus et honor*, 415: "Nam quid sciscitaris"; Nicolaus I, kirje *Ad consulta vestra*, 13.11.866: "A quo autem"; Innocentius III, kirje *Rex regum*, 25.2.1204; Leo XII, apostolinen konstituutio *Petrus apostolorum princeps*, 15.8.1824; Leo XIII, apostolinen kirje *Christi Domini*, v. 1895; Pius XII, motu proprio *Cleri sanctitati*, 2.6.1957, can. 159.
- 14 Vrt. Innocentius IV, kirje *Sub catholicae*, 6.3.1254, § 3, n. 4; Lyonin II kirkolliskokous 1274 (Mikael Palaiologoksen uskontunnustus esitettiin Gregorius X:lle); Eugenius IV Firenzen kirkolliskokouksessa, konstituutio *Exsultate Deo*, 22.11.1439, § 11; Clemens VIII, instruktio *Sanctissimus*, 31.8.1595; Benedictus XIV, konstituutio *Etsi pastoralis*, 26.5.1742, § II, n. I, § III, n. I, jne.; Laodikean synodi 347-381, can. 48; Armenial. Sisenin synodi 1342: Mansi 25, 1240-1241; Libanonin maroniittien synodi 1736, P. II, luku III, n. 2, sekä muita paikallisia synodeja.

- 15 Vrt. Pyhän viraston instruktio (Spisin piispaalle) 1783; Uskon levittämisen kongregaatio, kopteille, 15.3.1790, n. XIII; dekreetti 6.10.1863, C, a; Idän kirkkojen kongregaatio 1.5.1948; Pyhän viraston vastaus 22.4.1896 sekä kirje 19.5.1896.
- 16 CIC, can. 782, § 4; Idän kirkkojen kongregaatio, dekreetti "de Sacramento Confirmationis administrando etiam fidelibus orientalibus a presbyteris latini ritus, qui hoc indulto gaudent pro fidelibus sui ritus", 1.5.1948.
- 17 Vrt. Laodikean synodi 347-381, can. 29; Nikeforos Konstantinopolilainen, luku 14; Armenian kirkon synodi, Duin 719, can. 31; Theodorus Studita, saarna 21; Nicolaus I, kirje Ad consulta vestra, 13.11.866: "In quorum apostolorum"; "Nos cupitis"; "Quod interrogatis"; "Praeterea consulitis"; "Si die Dominico"; sekä paikalliset synodit.
- 18 Tämä on uutta ainakin siellä, missä vallitsee velvollisuus olla läsnä pyhässä liturgiassa; muutoin se on yhtäpitävää idän kirkkojen liturgista päivää koskevan käytännön kanssa.
- 19 Vrt. Canones Apostolorum, 8 ja 9; Antiokian synodi 341, can. 2; Timotheus Aleksandrinus, interrogat. 3; Innocentius III, konstituutio Quia divinae, 4.1.1215; sekä useat idän kirkkojen viimeaikaisemmat paikalliset synodit.
- 20 Paikallista jurisdiktiota loukkaamatta tämä kaanon pyrkii sielujen parhaaksi estämään jurisdiktioiden moninaisuuden samalla alueella.
- 21 Vrt. Nikaian kirkolliskokous, can. 18; Neocaesarean synodi 314-325, can. 12; Sardican synodi 343, can. 8; Leo Suuri, kirje Omnium quidem, 13.1.444; Khalkedonin kirkolliskokous, can. 6; Konstantinopolin IV kirkolliskokous, can. 23, 26; jne.
- 22 Monissa idän kirkoissa alidiakonaattia pidetään alempana vihkimyksenä, mutta Pius XII:n motu proprio Cleri sanctitati siihen määrätään kuuluvaksi ylempien vihkimysten velvollisuuksia. Kaanonissa ehdotetaan, että palattaisiin paikallisten kirkkojen vanhaan käytäntöön alidiakonien velvollisuuksia koskevissa asioissa: täten tulee osittain kumotuksi Cleri sanctitatin yleinen oikeus.
- 23 Vrt. Pius XII, motu proprio Crebrae allatae, 22.2.1949, can. 32, § 2, n. 5 (facultas patriarcharum dispensandi a forma); Pius XII, motu proprio Cleri sanctitati, 2.6.1957, can. 267 (facultas patriarcharum sanandi in radice); Pyhä virasto ja Idän kirkkojen kongregaatio antoivat 1957 valtuuden myöntää dispensaation a forma ja sanaation (viiden vuoden ajaksi) "patriarkaattien ulkopuolella metropoliitoille ja muille

- paikallisille ordinariuksille, joilla ei ole muuta ylempää esimiestä kuin Pyhä istuin”.
- 24 Vrt. Leo Suuri, kirje Quod saepissime, 15.4.454: ”Petitionem autem”; Nikeforos Konstantinopolilainen, luku 13; patriarkka Sergiuksen synodi 18.9.1596, can. 17; Pius VI, apostolinen kirje Assueto paterne, 8.4.1775; jne.
- 25 Vrt. Vatikaanin II kirkolliskokous, konstituutio Sacrosanctum Concilium.
- 26 Vrt. Clemens VIII, instruktio Sanctissimus, 31.8.1595, § 6: ”Si ipsi Graeci”; Pyhä virasto 7.6.1673, ad l, 3; 13.3.1727, ad 1; Uskon levittämisen kongregatio, dekreetti 18.8.1913, art. 33; dekreetti 14.8.1914, art. 27; dekreetti 27.3.1916, art. 14; Idän kirkkojen kongregatio, dekreetti 1.3.1929, art. 36; dekreetti 4.5.1930, art. 41.
- 27 Vrt. Laodikean synodi 347-381, can. 18; kaldealaisten Mar Issacin synodi 410, can. 15; armenialaisten pyhä Nerses Glaien 1166; Innocentius IV, kirje Sub catholicae, 6.3.1254, § 8; Benedictus XIV, konstituutio Etsi pastoralis, 26.5.1742, § 7, n. 5; instruktio Eo quamvis tempore, 4.5.1745, § 42 ss.: sekä myöhemmät paikalliset synodit: Armenialaisten (1911), koptien (1898), maroniittien (1736), romanialaisten (1872), ruteenien (1891), syyrialaisen (1888).
- 28 Itäisen tradition mukaan.
- 29 Idän katolisten kirkkojen yhteyttä koskevien säädösten mukaan.
- 30 Synodaalinen velvollisuus, joka koskee erossa olevia idän kirkkojen veljiä ja kaikkia vihkimysasteita, sekä jumalallisen että kirkollisen oikeuden perusteella.
- 31 Tämä oppi on voimassa myös erossa olevissa kirkoissa.
- 32 Basileios Suuri, Epistula Canonica ad Amphiloichium: PG 32, 669 B.
- 33 Lieventämisen perusteena pidetään 1) sakramenttien pätevyyttä, 2) hyvää uskoa ja mielenlaatua, 3) iankaikkisen pelastuksen välttämättömyyttä, 4) oman papin poissaoloa ja 5) vältettävien vaarojen ja väärän opinkäsityksen omaksumisen poissulkemista.
- 34 Tässä on kysymyksessä ns. communicatio in sacris extrasacramentalis. Kirkolliskokous lieventää täten kieltoa, mikäli asianhaarat vaativat.